

میلعلما وه

مپسانشبار قءاهنتفرد ءهنوگچ

ی ناسنا تمارك عفادم و ی یارگت یصخش نودب، نافرء ب تكم

تانا بء

ی نار هط ی نلسء ن سءمءمء ءلسء ءاء الله ءیا

ه رسا للهس ءقء

میجر لانا طیشلا نم للہای ذوعاً
 میجر لانا محرراً للہ مسب
 دمحم مساقلا یأ ائیبنو اندیس یلع اللہ یلصو
 نیعمجاً مہنادعاً یلع نعللا و نیرھاظلا نییطلا ہتیل آ یلعو

تأمید یاعد، دندوب ہومرف [ناگرزب] ہکی شور نامہ ہب [زین] ہعمج رصع رد متشاد انب ...
 یضعب، نانسود ناہذا رد دیاشد [ہک] مدرک ساسحا یلو. منکت محز عفر نانتمدخزا دعب و دوش تئارق
 نودب، تسہ یبلطم رگا و مشابن اشتمدخرد اروضد ہندب دوشدشاب زاینہ ہک دشاب یی اہل اؤس و لئاسمزا
 فلتخم بلاطم ہب تبسن افر ابار یقیاد، نارق تئارقزا دعب ہک مداد حجیرت اذل؛ دنونشب ہندبزا ہطساو
 میشابن اشتمدخرد

تسا یرگن شور و نداد خساپ و ماہبا عفر، نافرء بتکم شور

وا یرب ہک تسایعیب، دنکی مادیپ یثنیی یریسہ کی ہب تبسن ناسنا ی تقو، ل اہل کی لعل
 یبتکم، بتکم نیا بتسا ہندنگ ناع باوج ددصرد، ماہبا و ل اؤس نافر یارب و دیام شپی ی تلاؤس
 تحصد ہب تبسن دیابن اسنا، تشاد لامجا و ماہبا ی اہلئسم اجرہ و درادن دوجو مہبہرما، نافر ہک تسای
 توکس ہب رما [زین] ییاجرد و دشاب فافشد روطہ ہب دیاب بلاطم ہمہ. دنک کیگشت، دروم نافر تیناقد و
 تسا ہدشن ی اہلئسم حرط مدعای

بنده در تمام مدتی کہ با بزرگان حشرونشر داشتیم [مطالب ہمیشہ بہ صورت شفاف و بدون ابہام
 مطرح می شد]. چه خود مرحوم آقا [علامہ طهرانی] رضوان اللہ علیہ و چه اساتید ایشان، و حتی در
 دوران طفولیت کہ دو یا سه مرتبہ مرحوم آقای انصاری ہمدانی رضوان اللہ علیہ را زیارت کردم، آن
 موقع سنم خیلی کم بود، شاید پنج سالم بود، ولی چہرہ و سخنان ایشان در ہمان دو یا سه مجلسی کہ
 مرحوم والد [علامہ طهرانی] مرا برده بودند، کاملاً در ذہنم نقش بستہ است. ہمین طور در مجالس
 عدیدہای کہ بنده با استاد بزرگ، مرحوم آقای حداد رضوان اللہ علیہ بودم، ہمیشہ دعوت بہ فہم و تعقل،
 رفع ابہام و [رسیدن بہ] بصیرت واقعی بود؛ ہیچ وقت ایشان مطلب مبہمی نداشتند. [برخلاف] سایر
 جاہا کہ وقتی [افراد] در تنگنا واقع می شوند، بہ یک نحوی و توجیہی می خواہند از تنگنا خارج شوند
 و افراد را متہم بہ عدم بصیرت می کنند و آن خلأ، نقص و فقد را بہ عنوان نپختگی و تازہ کاری و راہ
 نرفتن و امثال ذلک توجیہ می کنند. من در این صحبت ہا [چنین] چیزی مشاهده نکردم.

دوش عناقش تاماہبا لابق رد دیابش دوخ مہفہ از ادنا ہب سکرہ

ہمہ ہب ناسنا رگا ہک تسایعیب. دشاب ہتشدان ع لاطا لئاسم یلیخزا تسانکم ناسنا ہتبللا
 ابہمانرب ق بیطت و ہار، تکرر ہب زاینامن لائا ہکنیا. دوب مامت شراک ع قوم نافر، تشاد یسرتسد بلاطم
 نیا و؛ مپاہدشن فقاو دیاشودیا ہک روطن افر، لئاسم ہب تبسن ہک تسانیا رطاخہب، میراد ناگرزب ی نامہ
 نیا، دریکر رارق رایتخا رد بلاطم زینام دوخ مہفہ نازیم ہب ی تد ہکنیا یلو؛ تسایعیب [یرما]
 دشاب عناق دیابش دوخ ہبتر از ادنا ہب صخشرہ، بتکم نیا رد؛ تسیند ححص

نامہ؛ دشاب ہتشدان یسرتسد مدع و مہفہ بتارم نیر تلاب ہب دیابن اسنا ہک تسین نیا ہندب روظنم
 قح، ی دوجو ہعسد و مہفہ ہبترم نامہ ہب تبسن یلو. تسایندشن بلاطم کی نیا، مدرک ضرع ہک روط
 تسا ہنوگچ لئاسم و تسیچ ہار دناد ہک تسوایعیب

متشاد تاقلام فلتخم ی اہاج و اہناتسر ہشرد فلتخم دارفا و افر ابی تقو، شپاہتدمزا ہندب
 لئاسم روطنیمہ و ی نافر ع ی نامہ رد ی اہتکن [ای] ل اؤس، بلاطم رگا ہک مدرکی ت ساوخرد اہنأ زا

هار و دیابید [اهنآ] تسدهب نازیم هکنیا ات دنکن نایب، دسری م ن اش رظن هب، ی عامتجال ئاسم ی تد، فالتخم دوشن نشور شور و

تسا هدشل وادتم هابتشا شریذپ یاجه ل یوأت و هیجوت هکنیا زا یاهیلآگ

ی م ترایز ار هکرتبم عاقب زای ضعب، ن اتسود زای یکیقافتا هب، میدوب زاریش رد ام هک بشید نم، میدما نوریب ی تقو، میدوب هدش فرشم [هک] نیدلاءاع دیست ترصد دقمر ترایز زاسپ و میدرک ی فرد روطه مه؛ تسا هدش فالتخم، بلاطم. مدوب تحاران و متشاد هیلاگ تسا هدمآ شپیه کی تیعضو زا دریگی من [رارق]، دریگب رارق دارفا رایتخا رد دیاب هک هچنآ و دوشی م هیجوت روطه مه و دوشی م هدز ار نامدوخ مپیایب هکنیا یاجه. درذگی م لیوأت هب اهفر ح ه مه و درذگی م هیجوت هب لئاسم مامت میهاوخی م، مینک حلاصا ار نامدوخ مپیایب هکنیا یاجه؛ مینک بارخا ار نارگید میهاوخی م، مینک تسرد [ی ناسک]؛ تسا راوگان زور مال سندارفا یارب [تیعضو] نیا و؛ میهدب ماجنا ار بیرختن ارگید هب تبسن یولجر د ی هار هک تسا نیا مدنبل اثما و مدنبل زان اشعقوت، دندرگی ی بلطم ل ابند هب دنهاوخی م هر خلا اب هک طقف دنونشی م هچره؛ تسا هدشل یوأت و هیجوت زیجه مه ی لو. دوش همتشاذگ اسفناو راگزور نیا رد ناشیاپ نم اذل. تسا ملدا و ظافلا اب ندرکی زاب، دننکی م دهاشم هچره، هئربت طقف دننیب ی م هچره، تسا میزنت مدرکی م ی تحاران راهظا

هچ یارب؟ دینکی م تحاران ار ناتدوخ امش ارچ، اقاآ: «تفگ دوپ ی زاریش ی افقر زا هک ام قیفر نآ رب مردن ی عاد مدنبل هتبلآ» «...؟ هکنیا رب دیراد ی عاد هچ؛ دییوگب ار بلاطم امش؛ دپروخی م شو جوص رح م هار ی درد و تسین م هچ حص و منک نیبعت فرطن ا و فرطنیا [یارب] ار ی صخش ای ی قاصم هکنیا نیا [صخش] نیا»: [دیوگب و] دراذگب تشگنا دارفا یور ی صخش هک دراذن م ی اهدیاف و دنکی من اود [ام قیفر]. تسین هجیت و رمث چنتم ی لیخ هک تسا یاهزیچ اهنیا «دنکی م ار راک نآ، دنکی م ار راک، دراد مهف ش دوش ی سکره؛ دننیب ی م، دراد مشچ ش دوش ی سکره؛ دینک نشور ار غارچ امش»: تفگ «دهدی م صیخشت»

دوشی م ریحتم دارفا مومع، رابتعا یاراد ی اهت ی صخش فالتخا رد

دهاشم هطساو هب ی صخش. دندرد ل مج گنج رد ی بیجع ترابع کی ملاسلا هیلع نینمؤ ملاریما مدرم و هدمآ ملسو هلا و هیلع الله ی لصد ربمغیپ نز؛ دوپ هداثقا مهیش هب، دندوب ترصد ل باقم رد هک ی دارفا رتخد م و تسا ربمغیپ نز م [وا]؛ تسین ی خوش نیا! دنکی م توعد ترصد اب هلتاقم و مزرابم هب ار دراد ار ش دوش صاخ ماگیاچ مدرم یارب [نز] نیا و؛ لو ا هفیلخ

ربمغیپ گرزب ی باحصرا هک دندوب ربیز و محلط، دندرک تکرش گنج نآ رد هک ی دارفا زا م ه دعب موکح ار ملاسلا هیلع نینمؤ ملاریما و دنتفرگ رارق فصد نآ رد م اهنیا و؛ دندوب ملسو هلا و هیلع الله ی لصد «! مینک هلتاقم و اب دیاب ام و مدرک تکرش فالتخا [یلع] نیا»: دنیوگی م و دننکی م

و صباع ورمع و هیواعم، نیفصد گنج رد؛ درکی م قرف نیفصد گنج اب هلتاسم، ل مج گنج رد امن لآ؛ دندوب هقباساب و هجوم دارفا! دوبز روطنیا ل مج گنج رد ی لو؛ دندوب ی هجوم ی لیخ دارفا اهنیا «!؟ دندما نینمؤ ملاریما ل باقم رد! بجع، بجع»: مپیوگی م میراد، ل اس ۱۴۰۰ زا دعب میاهتسشن اجنیا درکی من ادیپ ش یارگ رتشیب تمس نآ هب ام ن بپرهاظ مشچ هک دوبن مولعم، میدوب عقوم نآ ام دوش رگا. میرب مانپ ادخ هب دیاب؛ میشاب عمجرطاخ نامدوخ زا دیابن م ی لیخ

امروزه شما همه چیز را دارید مشاهده می کنید؛ همه مسائل را دارید می بینید؛ هر چه وجاهت افراد در دو طرف جبهه بیشتر باشد، در دسر مردم بیشتر خواهد شد. چون همان طور که به همین شخص نگاه می کنند و یک وزنه را می بینند، همین وزنه را در طرف مقابل هم می بینند. خب، چه کار کنند؟! این طرف آیت الله است، آن طرف هم آیت الله است! این طرف یک فردی است که فرض کنید هفتاد سال سن از او گذشته است، با ریش سفید و فلان موقعیت اجتماعی، و آن طرف قضیه هم همین طور است؛ آن طرف قضیه، جوان بیست ساله که نیست! خلاصه، مسئله مسئله ای است [که واقعاً مردم را دچار سردرگمی

می‌کند].

لقد اهنأ؛ درکی من اضنقا مه [ی نار هط مملع] ام ردپ ن س ی تد؛ میدویند ام، مطورشمن ایرج رد هقفرظنزا مه و تسایس رظنزا مه؛ دندوب صاخشا زا ییاهر دق همه، هلئسم فرط و د رد هک دندرکی مه؛ دوب عجرم مه فرطنأ، دوب عجرم فرطنیا رگا. دندوب [ردق] دارفا فرط و د ره رد ی نعید. تناید و هدع کی؛ دنوشی مه جیگ مدرم؟ دندک راکهچ مدرم [ی تیعضو نینچ رد]. دندوب هیجو دارفا [مه] فرطنأ نأ ردارب کی، دوب فرطنیا ردارب کی، ماهه داوناخ رد [ی تد]. فرطنأ هدع کی، فرطنیا دنوری می مه ار نأ فعض طاقند مای می نیا. دادی مه حجرت ار نیا، یرگید نأ، دادی مه حجرت ار نأ، نیا. فرط هلئسم [صیخشت، هجینت رد]؛ تسایس و وطنیا. تفگی مه ار نیا فعض طاقند مای مل باقم رد مه نأ؛ تفگ دوبن ناسا.

تیلو هب لصتم هک دبایی مه تاجذی سک اهنت و دنان اطیش فارحنا رطخ رد مدع لها ی تد تسا

[نایم فورعم] لوقه هک دندوب ی دارفا زار فود ریبز و محلط؛ دوب و وطنیمه مه ل مجگنچ رد ناطیش هک دینیب امش ی لو. دندوب ی هیجو دارفا ردقنیا؛ دندروخی مه مسق اهنأ رس یور اعقاو مدرم: ام. تسد ی لایاب ناطیش، میناوخب سرد ام هچره. تسا دراو لئاسم هب تبسن ردقن ناطیش؛ تسایس یوق ردقچ نأ ناطیش. تسا هودب رتلاب ناطیش، میریگ رارق هک ی اهبترم ره رد ام؛ تسایس هنداوخ ار ناشسرد ام ی صخش تسال کشمی لیخ هک دنادی م بوخ ن ناچ ار ذوفنی اهار فیاطل نأ و فنارظن نأ و اهیراکه زیر هب شمشچ هک دشاب ی سک تسد رد ش تسد؛ دشاب ل صتم هک ی صخش رگم؛ درواید نورید ار دوخ دناوتب. تسین مدع هب هیضق لآ و تسایس نیا هلئسم. دشاب ه دش زاب رگید ی اهاج.

یرادقم و ماتهخادری یرادقم هیضق نیا هب توکلم رارسا مود دلج رد؛ میرب مسا مه اوخی منم هب و ه دش هک ی اعلیسو ره هب دنتساوخی مه [ی نار هط مملع] اقا موحرم روطچ هک م ادرک زاب ار بلطم، دندک نشور [ار] ریس، تناید و لقعن ناگزب، مهف و مدع ناگزب [ی ارب]، تسایس کمه هک ی قیرط ره ماجنا ار ینفر تره و دندرک ار ی تبصده؛ دنتفر، دیسری من اش رظن هب ار ی هار ره ی نعید. دنتسناوتد. دش ی لو، تسایس نأ ل اینه هب و ا هک تسین [ی ریس] نأ، نیا مه صلاخ هک دوش هجوتمه صخش هکنیا ات دنداد مه اشا رارسا زا ی لیخ هب تاملکی لایلا رد هذب، اجنا رد. دندک مه لاطم اقر؟ دیسر اجک هب هیضق مه دعب هجوتم] دراد هک ی علاطا نازیم نأ اب و داوس نأ اب رفن کی دوشی مه روطچ؟ تسیج هیضق¹. م ادرک دوشی من میلست دیاشو دیاب هک روطنأ [و] هک تسایس نیا رطاخه؟ [دوشن]

نأ تابعتو، دوبن میلست لاماک داتسا رما لابق رد هک روهشم ی امدع زا ی کیتیا کد

مدوب هتفر نار هط بونچ رد متخس لجم کی هب [ی نار هط مملع] نامردی موحرم اب زور کی نم هب، میسر بنیشام هب ات میدمایم و رهدایب زا و میتشگی مر ب هک ی عقوم. دندوب نار هط [رد ناشیا] عقوم نأ کی [هب و] «؟ تسایس هودب امش روتسد هب راک نیا ایأ، هداد ماجنا ار راک نیا هک ی نلاف، اقا»: متفگ ناشیا ار رفس نیا مه اوخی نم: «تفگ و دما نم ش پطف ناشیا؛ ریخه»: دندومرفن ناشیا. دوب هتفر یرفس دماینی لو. «دینک حرطم امش ار بلاطم نیا»: متفگ نم. «؟ دیرادن ی هلئسم؟ دیرادن ی بلطم امش؛ مورب مهم، نیرتس اسد، میرواید باسد هب مدهاو خبر رگا: منک فارعا مناوتی منم هک ی لادر رد». دریکب مزاجا. تسایس هودب تی عقوم نامه دیاش صخش نأ ی گذنر تی عقوم نیرته جوتل باق و نیرت

خب در چنین موقعیتی تو نباید از استادت بپرسی: «بکنم یا نکنم؟» شما که برای منبرت از ایشان سؤال می‌کردی! من خودم بودم و داشتم می‌دیدم که او سؤال می‌کرد: «آیا این منبر را بروم یا نروم؟» ایشان می‌فرمودند: «برو» یا «نرو». [می‌پرسید: «این مسجد بروم یا نروم؟» ایشان می‌فرمودند: «برو» یا «نرو». چطور در چنین مسئله بسیار حساس تر و خطیرتر و قابل تأمل تر، فقط می‌آیی

¹ 47 - 23 ص، ج 2، توکلم رارسا هب دوش عوجر

به ایشان می‌گویی: «آقا، من می‌خواهم به چنین سفری بروم و ملاقات‌هایی هم داشته باشم؛ اگر شما مطلبی دارید بفرمایید؟! اینکه نمی‌شود؛ قاعدتاً نمی‌شود. اگر قرار بر این است [که] شما پذیرفته‌اید که این شخص یک عقل برتر است و از یک افق بالاتر برخوردار است، خوب چرا این پذیرش را به کار نیستید؟! این جای صحبت است؛ اگر انسان می‌پذیرد، پس باید به کار ببندد؛ باید متعهد باشد؛ باید متابع باشد؛ پیگیر باشد.

چطور اینکه همین مسئله را در زندگی پدرمان می‌دیدیم. نسبت به مواردِ خطیر، از استادشان دستور می‌خواستند؛ نامه می‌نوشتند: «آقا، این کار را بکنم یا نکنم؟» استادشان هم می‌نوشت: «انجام بده» یا «نده». ولی ما می‌بینیم [که دیگران این کار را نمی‌کنند]. ایشان فرمودند: «آقا، تو تصور می‌کنی که اینها همه وجودشان را به ما می‌سپارند؟ اینها یک‌دفعه خود را به دست ما داده‌اند و نهمم را برای خودشان برداشته‌اند.» نتیجه این می‌شود که یک مسیر دیگری [پیش می‌آید] و راه دیگری [طی می‌شود]. و بعد، در همان دو یا سه شب قبل از شهادت، ما می‌شنویم که در بعضی از جاها فرموده بودند: «عجب! ما نمی‌دانستیم کار به اینجا می‌رسد!» خوب بفرما! همین است دیگر. وقتی شما این فرد را به‌عنوان یک فرد برتر قبول دارید، به‌خاطر این است که نگذارد به این پشیمانی برسید. راهی [را] یک عمر رفته‌ای، کارهایی انجام داده‌ای، و بعد هم [می‌گویی]: «ای داد بی‌داد! ما نمی‌دانستیم کار به اینجا می‌رسد!»

[دندنگ]: دوشی‌م ل‌م‌د دراد، د‌و‌ب ه‌د‌ش ه‌د‌اد ا‌ه‌ن‌آ ه‌ب ه‌ک ی‌ل‌و‌ق و ه‌د‌ع‌و ف‌ا‌ل‌ا‌خ‌ر‌ب د‌ن‌د‌ش ه‌ج‌و‌ت‌م ی‌ت‌ق‌و؛ د‌ی‌د‌ا‌د‌ن ه‌د‌ع‌و ا‌م ه‌ب ب‌ش‌ی‌د ر‌گ‌م؟ د‌م‌آ‌ر‌د ر‌گ‌ی‌د ر‌و‌ج ا‌د‌ر‌ف ا‌ر‌چ س‌پ؛ د‌ی‌د‌ا‌د ا‌ر ه‌د‌ع‌و ن‌ی‌ا ا‌م ه‌ب ا‌م‌ش؛ ب‌ج‌ع! ن‌ا‌ه؛ د‌ن‌د‌ی‌م‌ه‌ف ه‌ز‌ا‌ت؟ «د‌ی‌ن‌ک‌ی‌م ه‌د‌ع‌و ف‌ا‌ل‌خ د‌ی‌ر‌ا‌د ن‌ل‌آ ا‌ر‌چ س‌پ؟ د‌ی‌ت‌ف‌گ‌ذ ا‌م ه‌ب ا‌ر ه‌ل‌ئ‌س‌م ن‌ی‌ا ز‌و‌ر‌ی‌د ر‌گ‌م. ت‌س‌ا ه‌ت‌ش‌د‌گ ر‌ا‌ک‌ز ا‌ر‌ا‌ک ر‌گ‌ی‌د. ت‌س‌ا ه‌ت‌ف‌ر ر‌س ه‌ب ی‌ه‌ل‌ا‌ک ب‌ج‌ع.

ت‌س‌ا س‌ف‌ن‌ش م‌ا‌ر‌آ ت‌ع‌ا‌ب، ی‌ه‌ل‌آ ا‌ی‌ل‌و‌ا ر‌و‌ت‌س‌د ل‌ا‌ب‌ق ر‌د ن‌د‌و‌ب م‌ی‌ل‌س‌ت

ر‌ا‌ک ه‌ک‌ن‌ی‌ا ی‌و‌ل‌ج و د‌ن‌ی‌آ‌ی‌م ن‌ا‌گ‌ر‌ز‌ب ن‌ی‌ا. د‌ر‌ن‌گ‌ب ر‌ا‌ک‌ز ا‌ر‌ا‌ک د‌ن‌ر‌ا‌ذ‌گ‌ی‌م‌ذ و د‌ن‌ی‌آ‌ی‌م (ا‌د‌خ ی‌ا‌ی‌ل‌و‌ا) ا‌ه‌ن‌ی‌ا ا‌م‌ش ر‌ا‌ی‌ت‌خ‌ا ر‌د ا‌ر [ن‌ا‌م‌ه] ا‌م، ه‌د‌ش ز‌ا‌ب ا‌م ی‌ا‌ر‌ب ه‌ک ی‌م‌ش‌چ ن‌آ: د‌ن‌ی‌و‌گ‌ی‌م؛ د‌ن‌ر‌ی‌گ‌ی‌م ا‌ر د‌ر‌ن‌گ‌ب ر‌ا‌ک‌ز ا‌ر م‌ش‌چ ه‌ک م‌ت‌س‌ی‌ن‌ی‌ ع‌د‌م ه‌د‌ن‌ب، د‌ا‌ت‌ف‌ا ق‌ا‌ف‌ت‌ا ه‌ک ی‌ل‌ئ‌ا‌س‌م ر‌د «!ا‌م‌ش ر‌ا‌ی‌ت‌خ‌ا ر‌د [م‌ش‌چ ن‌ی‌ا]، ا‌م‌ر‌ف‌ب؛ م‌ی‌ه‌د‌ی‌م ر‌ا‌ر‌ق؛ م‌ت‌س‌ه ا‌م‌ش ل‌ث‌م ن‌م. د‌ر‌ا‌د‌ن ا‌م ه‌ب ی‌ط‌ا‌ب‌ت‌ر‌ا و ت‌س‌ا‌د‌خ ی‌ا‌ی‌ل‌و‌ا ه‌ب ط‌و‌ب‌ر‌م ن‌ی‌ا، ت‌س‌ی‌ن‌ا م‌ر‌ا‌ک‌ن‌ی‌ا؛ ه‌د‌ش ز‌ا‌ب ه‌د‌ا‌ف‌ت‌س‌ا، م‌ی‌د‌ی‌ن‌ش و م‌ی‌د‌ی‌د ه‌ک ا‌ر ه‌چ‌ن‌آ؛ م‌ی‌ن‌ک‌ی‌م ه‌د‌ا‌ف‌ت‌س‌ا ا‌ه‌ن‌آ ت‌ا‌ی‌ب‌ر‌ج‌ت‌ز ا‌ر ه‌ک م‌ی‌و‌گ‌ب م‌ن‌ا‌و‌ت‌ی‌م ر‌د‌ق‌ن‌ی‌م‌ه ی‌ل‌و م‌و‌ل‌ع‌م [م‌ه] د‌ع‌ب. ت‌س‌ا و‌ح‌ذ ن‌ی‌ا ه‌ب ن‌ا‌گ‌ر‌ز‌ب ا‌ن‌د‌ی‌د، د‌ی‌آ‌ی‌م د‌ی‌د‌پ و د‌و‌ش‌ی‌م ت‌س‌ا‌د‌خ ه‌ک ی‌ل‌ئ‌ا‌س‌م ر‌د و. م‌ی‌ن‌ک‌ی‌م ه‌ک د‌ر‌ا‌د ن‌ا‌ن‌ی‌م‌ط‌ا [و] ت‌س‌ا ت‌ح‌ا‌ر‌ش ل‌ا‌ی‌خ ن‌ا‌س‌ن‌ا ر‌د‌ق‌چ و. د‌و‌ب‌ی‌م ر‌و‌ط‌ن‌ی‌م‌ه م‌ه د‌ی‌ا‌ب؛ ب‌ج‌ع ه‌ک د‌و‌ش‌ی‌م م‌ه و ا‌ل‌ا‌ح‌ل م‌ا‌ش‌د، م‌د‌ق ن‌آ ن‌ت‌س‌ا‌د‌ر‌ب ت‌ی‌ل‌و‌ئ‌س‌م ه‌ک ت‌س‌ا ه‌ت‌ش‌ا‌د‌ن‌ر‌ب ا‌د‌خ ی‌ا‌ض‌ر ف‌ا‌ل‌ا‌خ‌ر‌ب ی‌م‌د‌ق ه‌د‌ر‌ک‌ن‌ی‌ا‌د‌خ د‌و‌ش‌ب.

ش‌ل‌ا‌ی‌خ. د‌ب‌ا‌و‌خ‌ی‌م و د‌ر‌ا‌ذ‌گ‌ی‌م ش‌ل‌ا‌ب و ا‌ک‌ت‌م ر‌ب ر‌س‌د ت‌ح‌ا‌ر ل‌ا‌ی‌خ ا‌ب‌ب‌ش؛ ت‌س‌ا ت‌ح‌ا‌ر ن‌ا‌س‌ن‌ا ر‌د‌ق‌چ ه‌ت‌ش‌ا‌د‌ن ب‌ا‌ط‌م [ن‌آ] ه‌ب ت‌ب‌س‌ن‌ی‌ ت‌ی‌ل‌و‌ئ‌س‌م و ه‌د‌و‌ب‌ن‌م ر‌ا‌ک‌و م‌ت‌س‌ی‌ن‌ن‌م ه‌ی‌ض‌ق ن‌آ ر‌د ل‌ل‌ه‌م‌ح‌ل‌ا» ه‌ک ت‌س‌ا ت‌ح‌ا‌ر «م‌ا.

د‌و‌ب ل‌ک‌ش‌م و‌ا ی‌ا‌ر‌ب‌ق‌د ح‌ا‌ن‌ج ص‌ی‌خ‌ش‌ت ه‌ک ی‌ر‌ی‌ح‌ت‌م ه‌ب ن‌ی‌ن‌م‌و‌ل‌ا‌ر‌ی‌م‌ا ی‌ی‌ص‌و‌ت

م‌ر‌ا‌د! ی‌ل‌ع‌ا‌ی‌: [ت‌ف‌گ‌و] م‌ل‌ا‌س‌ل‌ا‌ه‌ی‌ل‌ع ن‌ی‌ن‌م‌و‌ل‌ا‌ر‌ی‌م‌ا ش‌ی‌پ‌د‌م‌آ گ‌ن‌ج‌ن‌ا‌ر‌و‌ک ن‌ی‌م‌ه ر‌د ی‌ص‌خ‌ش‌ک‌ی‌ ن‌ل‌آ و‌ت؛ ه‌د‌ش ه‌چ م‌ن‌ا‌دی‌م: د‌ن‌د‌و‌م‌ر‌ف‌ت‌ر‌ض‌د. د‌ا‌د‌ش ت‌ا‌ج‌ذ ا‌د‌خ «د‌و‌ر‌ی‌م‌ن‌ی‌ب‌ز‌ا د‌ر‌ا‌د م‌ن‌ی‌د؛ م‌و‌ر‌ی‌م‌ن‌ی‌ب‌ز‌ا و ی‌ا‌ه‌د‌ر‌ک ی‌ط‌ا‌ق، ی‌ا‌ه‌د‌ش‌چ‌ی‌گ؛ ی‌ا‌ه‌د‌ر‌ک ا‌م ه‌ب م‌ه ی‌ه‌ا‌گ‌ذ و د‌ن‌ت‌س‌ه‌ل‌ب‌ا‌ق‌م ر‌د ه‌ک ی‌د‌ا‌ر‌ف‌ا ه‌ب ی‌ا‌ه‌د‌ر‌ک م‌ا‌گ‌ذ ه‌ب م‌ا‌گ‌ذ؛ ی‌د‌ر‌ک م‌ا‌گ‌ذ ر‌ه‌ا‌ظ ه‌ب و‌ت؛ ت‌س‌ی‌ن‌ و‌ت‌ت‌س‌د ر‌د ب‌ا‌ط‌م ه‌ک ت‌س‌ا ن‌ی‌ا ر‌ط‌ا‌خ‌ه‌ب ن‌ی‌ا. ی‌ن‌ک ه‌چ ی‌ن‌ا‌دی‌م‌ذ ه‌ب م‌ا‌گ‌ذ؛ ی‌د‌ر‌ک ن‌س‌ا‌ح‌م و ا‌ه‌ش‌ی‌ر‌ن‌ی‌ا ه‌ب م‌ا‌گ‌ذ؛ ی‌د‌ر‌ک ن‌ا‌ز‌ی‌م ی‌ل‌ی‌خ و ب‌ت‌ر‌م و گ‌ت‌ش‌ق ی‌ل‌ی‌خ ی‌ا‌ه‌م‌ا‌م‌ع

¹(ق‌ق‌ح‌م). م‌ر‌ی‌س‌و ش‌و‌ر: ن‌د‌ی‌د

اصلاً از عکسش پیداست و نیازی به کتاب و اینها ندارد. در سابق، افراد می‌گفتند: «ما به همین قیافه پدرت که نگاه می‌کنیم، می‌فهمیم که مطلب چیست و فرق کجاست.» حالا بالأخره کتاب دارند، سخنرانی دارند و صحبت دارند؛ و واقعاً خدا خیر بدهد به دوستان ما که آمدند اینها را تهیه کردند و در اختیار سایر رفقا قرار دادند. صحبت‌ها را جمع‌آوری کردند و خود من هم خیلی استفاده می‌کنم. واقعاً خدا خیر و اجر دهد اینها را که این نور و این چراغ‌ها را در این زمان در اختیار مردم قرار می‌دهند.

در این زمان که هزارگونه از امثال من صحبت کرده‌اند و همه بر اساس نفس و نفسانیات و توجیهات است. واقعاً عجیب است! اگر بنده بیایم بگویم این [شخصی] که الآن دارد این حرف را می‌زند، سابقه چند سال قبل او چه بوده، شاخ درمی‌آورد که چطور یکدفعه فکرش عوض شد و همه چیزش تغییر کرد! هان! چقدر این دنیا عجیب است که آدم باید انسانیت خودش را کنار بگذارد؛ نه تنها دین، دین که [هیچ! بلکه انسانیت و وجدانش را هم کنار بگذارد]. به قول طرف که می‌گفت: «نه پولی داریم که دزد ببرد و نه دینی که شیطان ببرد!» حالا دین که هیچ، انسانیت را کنار بگذارد؛ وجدان را کنار بگذارد! خیلی مسئولیت می‌خواهد.

لااح. متسه ناشیا رسیر هاظ بسحه بدنب للاح و تساهدوبی تیعضو نینچ کیرد نمر دپ، بخ ای؟ دیر یذیب ار نملاطم همه دیاب امش، دوبروطن آمدنبر دپ نوچ؟ دینکی م دروخر ب هونوگچ هدنب اب امش مشاب مدآ کی؛ مشاب دیایش مدآ کی نمدیاش!؟ تساطوبر مچن مهب؛ دوبروطن آمدنبر دپ، هزمکنیا ناتشوخمه یلیخ؛ مهدبل یوحت امش مهب و منک مرس بلاطم یر اقمه کی مهاوخی مدوخ یایند یاری مهب تبسن؟ دیجنسب ناتتیار و لقع، مهف اب ار نملاطم دیابند امش [ایا]. منک تبحص مهب بوخ، دیایب روطنیمه مهناشیا

نامقیفر مهب متشاد زورما. مدوبرتنتحار یردق، مدوخ ار دارب نایم زاناقفتا ناشیا نامز رد نملاطم. میدرکی م ل اؤس میتفری م و میدوب هبلط. مدوب رتخیر صد یلیخ نملاطم م مدرکی م ضرع رمع رخا یاهزور اتی ند، هیضق کی مبع جار تسه مدای «؟ تسیج بلاطم؟ تسیج شلیلد هلئسم ار بلاطم ناشیا دوختاقوا یهاگ. دوبریدحوته هلئسم مبع جار؛ میدرکی م تخب ناشیا اب، [دلاو موحر م] دهم مهب رای کی مام مهب ای و د ره؛ مدوب فرشم مقن م، ناشیا تاید رخا یاهل اس. دندرکی م عورش میدادی م همادا ار تخب و مدشی م فرشم

یسرک ناشیا. دوبرهدش راهب؛ دوبرورون و متفر دهم مهب نملاطم، تسامدای مکی یاهسلج نیرخا رد نملاطم. دندرکی مند مرگ ار ناشقاتا! تشادن قرف یلیخ یسرک نوری و یسرک ریز یاهه متبلا؛ دنتشادگی م تقات چیه ناشیا «! تسابوخ مکی شلیامش»؛ دنتفگی م «! تسین مرگ مکنیا! نجاجاقا»؛ متفگ ناشیا مبع قده، میتشاد مهب ای هیضق نیا مبع جار مهب کی تبحص نیا رد! «! ینلاف»؛ دندومرفن مهب. دنتشادن ار امرگ یمنلد هیضق، نمتفگ اب؛ یسر ب تدوخ دیاب ینعی «»؛ «! نادنی روختا نی نانتنت ی اولد» یلو؛ تسامش اب دوش.

تایدق دلاصا مکی میوگب مناوتی م، نملاطم صوخر ب [دلاو موحر م] ناشیا اعقاو! هیلع الله ناوضر هدنب مهب مکی دوبر یاهش نیی نملاطساو مهب امامت، مدرک ادیب ناشیا تلحر زا دعب هدنب مکی قیفوت نملاطم. دندرک صخشم ار نملاطم ریسماً اعبط و دنداد

ی تبحص ره و متسه ناشیا مهب بستنم هدنب مکی م لایخ امش. تسانیمه بلاطم [و] هلئسم نلاا ساسحا ار یبلطم ام ی تقوکی؛ تسین روطن نیا هلئسم؟ درادن ی لاؤس چیه یاج و تسامامت، منکی مهب مهب ناسنا؛ میاهدید ام مکن ناشدیتاسا ایناگرزب، ادخی لو لثم، موضعم ماما لثم یرد کی ینعی؛ مینکی م دنیب مکی اجر هرد [اما]. تسین درکت بحد یاج اجنا رگید. تسامامت هلئسم دنیب مهب مکی دسری م ییاج دهد تبسن ش دوخ مهب ار فلاخ دیاب، دشاب فلاخ تسانکم ش یار

تسین جیحص س کچیه زا، موضعم ماما زا زج ار چون وچی بدت اعطا

«نکب ار راک نلاف و رب، اقا»؛ دهد روتسد ناسنا مهب و دیایب ملاسه هیلع نامز ماما [رگا] نلاا

ماما؛ درادن ل اؤس. درادن [انعم] «ارچ» بخ؟ «ارچ» مینک ل اؤس دیاد، دشاب ل کشم ناسنا ی ارب [رگا] ن آ؛ تسادج ش ثحب ن آ. درادن «ارچ» رگید، دهدب ی روتسد م لاسلا هیلع موضع ماما ی تقو. رگید تسا. تسا رگید یاضف و قفا کیرد [ن دیسرپ ل اؤس ن دوبن جیحصد]

دامتعا ن م هب امش [لائم]؛ دراد دامتعا ی صخش هب ناسنا دینک ضرر فرگا. هن [در اوم ریاسرد] ی لو مهفن تشاذگ رانک نیا. تسا طلع نیا. دیریذپت سبرد متفگ ار هچره هک دنکی مند تیافک دامتعا نیا؛ دیراد: دنیوگب امش هب تسا ن کمم، هلب [هتبل]. تسین جیحصد نیا؛ تسا ناتدوخ بتیارد ن تشاذگ رانک و ناتدوخ. تسا رگید بلطم کی نیا «میوگب مناوتی مند ار ش لیلد و تسا نیا هلئسم [نیا] هب تبسن مرظن ن م» ممهفی م هک هچنأ قبط و مدوخ ص یخشت قبط ن م، ساسا نیا رب: دیوگی م [تروصد نیا رد] امش بخ مناوتی م ن م هکنیا ای. درادن م ی لاکشا و تسا تسرد و جیحصد اجنیا رد امش راک نیا و «منکی م لمع ن م هلئسم! ریخن»؛ میوگب میاید ن م هک تسا نیا زا ریغ نیا ی لو. منک عناق هلئسم نیا هب تبسن ار امش. تسین جیحصد نیا «! دینک تعاطا ن م زا دینک ص حقت هکنیا ن ودب دیاد امش و تسا قد و تسرد

رد رایعم کی»؛ دندومرف اجنیا رد ترصد. داتفا قافتا ی امیضق نینچ م نینمؤمار یما ن نامز رد اب ی نعید «**ل اجز لا رادقأب ق حلا فرعیلا**»؛ ریگب رظن رد هشیمه ار رایعم ن آ؛ م هدی م رارق و ترایتخا ن شور قد، بترم و مظنم ی لیذ ی ابع و فیظن سابل اب. دسرب قد هب دناوتی مند ناسنا، دارفا بتیصخش؛ دندنخی م هم. تسین نیا، هن؛ دوشی مند ص خشم قد، ن درک م سبت و ن درک تبحد بوخ اب؛ دوشی مند ی م هرخلأاب؛ دریگب ش تسد بوچ و دنکی مند هک مخا، دندزب لوگ ار ی سک دهاوخب ی کی ی تقو هرخلأاب نوچ دندنخی م و دره؛ ن آ م ه دنکی م نیا م ار هندن نیا، بخ. رگید دند

دنکی م لیلد هبلطم موضع ریغ زا هک ی بتکم، ن افرع بتکم

ی م، دراد ی دایز ی لیذ بتیمیمصد و تقافر هذب اب و [تسا] ن هاج فورعم ی ابطا زا [ک] ی کشزپ «. دیدنخی م متفگی م هچره و دوب دروخر بشوخ ن م اب ی لیذ، ی صخش کی ش پید متفر تقو کی»؛ بتفگ هبلط و تنوچ؛ ارچ ی نادیم! دوری م مهر د اهمخا؛ تسین ی زیچ نینچ، موری م ی تقو ن م روطچ»؛ متفگ و میدنخی م و ا هبلاد؛ تسا کشزپ نیا»؛ دیوگی م [دوخ اب و]. ی نک! و دهه کی و اب ی هاوخب هک ی تسین تساجنیا «! روایب لیلد ی دز هک ی فرد»؛ متسیای م و ا فرد ی ولج ن م هک دنادی م ی لو. «میراد ار شیاوه»؛ «ان ز فرد» ی نعید! دش روطن آ، دش روطنیا اهوربا دینیبی م معفد کی ن دیدنخ ی اچ هب هک

هب ز ایند اهنیا»؛ بتفگ ص خشن آ دعب. دوب ی تبحد کی؛ مدوب متفر ص خشد کی ش پید هذب معفد کی هب م ه هذب ضرع»؛ متفگ «! میتشادن ام اهفرد نیا زا بخ! هب»؛ متفگ [دوخ اب] «. دراد معلاطم هذب ضرع»؛ دیوگی م هک هب دراد هک تسیک نیا»؛ دنتفگ، دندوب متششن هک ی یاهنأ «! تسا نیمه ی لابعانج «!؟» ی لابعانج هب تسا نیمه م

ی، تسین موضع رگا! بخ ی لیذ! م موضع ن م و گب ایب ی تسه موضع رگا! میرادن ار اهفرد نیا ی ماع فز و دردن تخادنا کلتم. تسین ی ماع عطید رد اهفرد نیا؛ دینزد م ار اهفرد نیا؛ هذب شوگ هب! الله مسب؟ هدش ی حو. میاهدناوخ م م، ی اهدناوخ و تهک [ار] ی یاهنأ؛ و گب، ی راد لیلد رگا. دجنگی مند «! تسا نیا بلطم نیا! اقا: هک و گب، هدش ی حو امش هب رگا؛ هدشن ی حو هذب

ل باقم رد؛ تسوا طقف؛ تسا نامز ماما طقف، «دینیزد تیادصد» دیوگب دناوتی م ن م هب هک ی سک ن آ ی سکره؛ میریذپی مند، ی رادن [ل یلد] رگا؛ میریذپی م [دروایب] لیلد رگا، دشاب رگید س کره ی لو! توکس و ا ش اب ی هاوخی م

ت، فطلام، هیجوت، دیدهت. درک تیعبت قد ز ا دیاد. تسا کولسد بتکم و ن افرع بتکم، بتکم نیا. تسای داز آ و باختنا، رایتخا، تیرد، تسه هچنأ. درادن هار اهنیا [و] عمیظت، موشر

دوشی م هتخانش قد ل ها، ل طاب و قد تخانش اب

1 (ق قحم). ی رگید اب هنیو جمزیتسو و میقتسم ن دش و ر مجور و ملداجم

رگید «**بَلَّهَأ فِرْعَتَل طَابِلَا فِرْعَا ؛ بَلَّهَأ فِرْعَتَق حَلَا فِرْعَا**» : دیوگی م ار نیا ناسنا به بتکم نیا
 «بی سانشی م ار ش لها ، دعب ؛ س نانشب ار ق دور ب ل و ا» : تسا مامت بلطم
 بنده در شرح بعضی فقرات وصیت نامه امیر المؤمنین [این مطلب را شرح داده ام]. که [این تألیف]
 دارد تمام می شود؛ [کلمات حضرت را] ترجمه [کرده ام] و تا حدودی هم جملاتی خودمان اضافه می کنیم.
 ن اگر ز بی لیخ تسای بیجعت یصور رایسب هکتسا ن س د ماما به ن ی ر ضا د ر د ت ر ض د ت ی ص و ن ی ا
 ل و غ ش م ا م ه ک م د ا د ق ی ف و ت د ن و ا د خ ا ل ل ه م ح ل ا . د ن ش ا ب م ت ش ا د و د ن ن ا و خ ب م م ه ا ر م ا ن ت ی ص و ن ی ا ه ک د ن ت ش ا د د ی ک ا ت
 ا د ی ق ی ف و ت و د و ش ن ل ص ا د ی ا د ب ر گ ا ، ر گ ی د م ت ف ه ک ی ا ت د ی ا ن ش د ، م ی د ر ک ه ک ی ا ه ه د ع و ف ل خ ز ا س پ و م ی د ش
 1. م ی ن ک م ا م ت ر گ ی د ا ر ن ی ا ن ا م ر ف س ن ی ا ر د ، م ی ن ک

تخانشد ار ق د ن آ ب ن ا و ت ی م ه ک ی ل م ع ی ی ا ه ش و ر

ا ب . ت خ ا ن ش د ا ر ق د و ب ر د ی ا ب ل و ا [ه ک] م ت ف گ ا ر م ل ن س م ن ی ا [ت ا ر ق ف] ی ض ع ب [ح ر ش د] ر د ن م
 ن ا د ج و و ت ر ط ف و ل ق ع ؛ د ن ک ی م ک م م ه ا د خ . م ی س ا ن ش ب ا ر ق د ل و ا د ی ا ب ، م ی ر ا د ت س د ر د ه ک ی ی ا ه ا ر ی ع م
 ا ر د ا ر ف ا ، ق د ن آ ا ب د ع ب و د م ه ف ی م ا ر ق د ن ا س ن ا ، د ا ت س ر ف [ا ر ا ه ن ی ا] ی ت ق و ؛ د ن ت س ر ف ی م ن ا س ن ا ک م م ه ا ر
 . ت س ا ر و د ر د ق چ ن آ ، ت س ا ک ی د ز ن ر د ق چ ن آ ، ت س ا ک ی د ز ن ر د ق چ ن ی ا : د ن ز ی م ک ح م
 [ه م چ ن ی ن] ب ا ی د ا ن س ا ن ب ا ط ل ر ا ب ن س ا س د ؛ و ق ت ی ب ا ط ل ر ا ش ن ا خ ت [م ی ف ه م ا ه ل ا ن چ ه ک س ا ن ی ه س ت ن د .
 چ ی س ت] . ح ق چ ی س ت ؟ ص د ق ا س ت ! ی ک ی ا ز م ب ا ن ی ح ق ، ص د ا ق ت ا س ت .² ، ت ف گ غ و ر د ی ک ی ر گ ا ل ا ا د
 د ی و گ ب غ و ر د ه ک ل ب ، د ن ک م ا ب ت ش ا ه ک ن ی ا ه ن ، ت ف گ غ و ر د [ا د م ع] ی ک ی ر گ ا . م ی ر ا د ن ی خ و ش . ر گ ی د ر ا ن ک ش ر ا د گ ب
 . ت س ا غ و ر د ، غ و ر د «! م ت ف ر گ د ر د ش ا ه ن ی س و ت س ا م ب ر گ ا ل ل ه ا ش ن !» : د ی و گ ب ن ا س ن ا د ی ا ب ن ر گ ی د
 ا م ا ن ت چ ی س ت ؟ ا م ا ن ت ی ع ن ی ش م ا پ و ل ی ر ا ب ه ب ن د ه د ا د ا ی د و ب ن د ه د ر ی ک ت و م ا ن ا ن ت ص ر ف ن ک م ؛
 ه م ا ن ر ا و ق ت ی م ی خ و ا ه ی د ، ص ن د و ق ر ا د ر م ی ا و ر م [و م ی گ و ی م :] «د ر ا خ ت ی ا ر ش م ا !» د ر ش ر ا ه م ب ا ز
 ن م ی ک م ک ه ح ت ی ب ب ی ن م چ ق د ر ا س ت ؛ [چ ه ب ر س د] ب ه ا ی ن ک ه ب ر د ا ر م . ا ی ن ر ا م ی گ و ی ن د ا م ا ن ت . ح ا ل ا ا گ ر خ ی ا ن ت
 ک ر د م و ا ز ا ن پ و ل ب ر د ا ش ت م ، م ی گ و ی د : «آ ق ا ، ا ی ن پ و ل ا ی ن ق د ر ا س ت .» م ی گ و ی م : «ب ه م ن چ ه م ر ی و ط ا س ت ؟ !
 م گ ر ب ه م ن س پ ر د ی ؟ ! د ر ش ب س ت ه ا س ت ؛ ب ی ا ا ل ا ن ه م ن گ ا ه ک ن ؛ ب ن د ه ن ه ک ل ی د د ا ر م ، ن ه [چ ی ز ی] .» د ر ح ا ل ی ک ه
 [ق ب ل ا] ر ف ت ه ا م و ب ر د ا ش ت ه ا م و ت ق ل ب ک ر د ه ا م . د ر س ت ش د ؛ ش م ا ا ی ن م ط ل ب ر ا ا ز م ن د ی د ی د ؛ د ی گ ر ب ر ا ی چ ه
 چ ش م ت ا ن ر ا م ی ب ن د ی د ؟ خ ب د ی د ی د د ی گ ر ؛ د ی د ی د ت ق ل ب ک ر د م . پ س ش م ا ب ا ط ل ر ا ش ن ا خ ت ی د ! و ق ت ی ب ا ط ل ر ا
 ش ن ا خ ت ی د ، ی ع ن ی چ ه د ی گ ر ا ن س ا ن چ ش م ش ر ا ب ی ن د د [و ب ا خ و د ش ب گ و ی د] : «ح ا ل ا و ل ش ک ن ! د ی گ ر ی ک د ف ع ه
 ش د ه» ؟ ! ی ع ن ی چ ه ی ک د ف ع ه ؟ ! آ ق ا ت ق ل ب ک ر د ه ، آ ق ا د ر و غ گ ف ت ه ، آ ق ا خ ی ا ن ت ک ر د ه ؛ خ ب ت م ا م ش د و ر ف ت ! د ی گ ر
 ب ر ا ی چ ه چ ش م م ا ن R ا م ی ب ن د ی م ؟ ! آ ق ا ب ا ی د ر ا س ت ب گ و ی د ؛ ر ا س ت ن م ی گ و ی د ، د ر و غ م ی گ و ی د ب ه ج ا ی ش . آ ق ا
 ب ه ج ا ی ا ی ن ک ه ا م ا ن ت [د ا ر ی] ب ک ن د ، ا ی ن ک ا ر ر ا د ا ر د م ی ک ن د . ا ی ن ه ا چ ی ز ی م خ ف ی ک ه ن ی س ت ک ه ا ن س ا ن ب خ و ا ه
 ت و ج ی ه ک ن د .

م ی ف ی ل خ ن م ا ی ا . و ر ب ن آ ل ا ب ن د ؛ ت س ا ج ک ق د ن ی ب ی ن ک م ا گ ن : د ی ا م ر ف ی م م ل س ل ا ه ی ل ع ن ی ن م و م ل ا ر ی م ا
 ر ی م غ ی پ ز ا ر گ م ؟ د ن ا ه د م ا ن م گ ن ج ه ب ه چ ی ا ر ب ا ه ن ی ا س پ : د ن ت ف گ «. م ل ب» : ت ف گ «؟ م ت س ی ز ا ی م ت س ه ا د خ ل و س ر
 ل ب ا ق م ر د د ن ا ه د م ا ه چ ی ا ر ب ا ه ن ی ا س پ ، م ل ب ر گ ا» : د ن ت ف گ «. م ل ب» : ت ف گ «؟ ت س ا ن م ز ا د ع ب ی ل ع ه ک ی ا ه د ی ن ش ن
 ن ز ن ی ا س پ ؟ م د ر ک ی ر ی گ و ل ج ن ا م ت س ن د ش م ت ش ک ز ا ن م ه ک ی د ی د ن و ی د و ب ن ه ن ی د م ر د ت د و خ و ت ر گ م ؟ ن م
 : ت ف گ [ص خ ش ن آ] «؟ د ن ز ی م ا ر ف ر د ن ی ا ه چ ی ا ر ب ، «ت ش ک ا ر ن ا م ت س ی ل ع» : د ی و گ ی م د ر ا د ه د م ا ه ک
 «. ی د ر و ا ر د [ل ه ج] ز ا ، ی د ر و ا ر د م ن ه ج ز ا ا ر م ! ل ع ی ا د ه د ب ت ر ی خ ا د خ ! ل ع ا ی ی و گ ی م ت س ا ر»
 . ت س ا ن ی ا م ه ن ل ا ا م ل ن س م . د ا د ن ا ش ن [ا ر] ا ت ر ا ه چ ا ت و د و د و د م ا ت ر ض د ؛ د ی ن ی ب ی ، ب خ
 : د ی و ن ش ی م ی ل ی خ ر ا ع ش . م ی س ا ن ش ب ا ر ق د ل و ا ه ک م ی ش ا ب م ت ش ا د ر ظ ن ر د د ی ا ب م ش ی م ه ا م ا ر ک ل ا م ن ی ا

1. ت س ا م ت ش گ م ت س ا ر آ م ب ط ر و ی ز ه چ ی ح و ب ت ک م ت ا ر ا ش ت ن ا ط س و ت د ی و ا ج ت ا ی د ن ا و ن ع ا ب ب ا ت ک ن ی ا ن و ن ک ا م ه
 2. 79 - 71 ص ، د ی و ا ج ت ا ی د ه ب د و ش ع و ج ر

ان اقا هن بتسا دایز اهفر دنیا زا «... منیا نم، تسا نیا، تسا نیا نیا! نلافی آ، نلافی آ»
 صخشم مه تردام، تسا صخشم تردپ، تسا صخشم تیتصخش امشد بی نلاف هن، نی آ هن، نی نیا هن امشد
 وگتسار، ییوگب تسار رگا؛ یی تسه وگغورد، ییوگب غورد [رگا]: مینکی م تراک هب ماگن ام بتسا
 هتشدای هاوخی م مه یی تعقوم ره بی نئاذ، یی نک تئاذ رگا؛ یی نیما، یی نک تیاعر ار تئاما رگا؛ یی تسه
 اتر اهاچاتودود. دش مامت؛ ش اب هتشدای، یی شاب

هب زاین هن، دراد لیوات هب زاین هن، دراد هیجوت هب زاین هن رگید؛ داد ام تسد ار رایعم ترصد
 لاصا، اهفر دی ضعب [زا] صوصخب، دونشی م اهزور نیا هک یی اهزیچ [ی ضعب] مدأ اعقاو! زیچچیه
 نیا دیاب هک وت! بجع. مینکی م یز اب تاملک و ظافلا اب ام روطچ هک دریگی م ش اهنذ؛ دریگی م ش اهنذ
 ادوشی م هتشدانگ رانک تیعاو کید، تارابع و تاملک اب روطچ، یی هب هب ماجنا ار راک

دنکی م تیاده ار ناگرشم یی تد و تسا نایدا قوفام، قداص ماما

قداص ماما: «مادرک ضرع میاهت بحد زا یی کیرد هندی هک دوب نیا دوب همدش زورما هک یی لاؤس
 هندی تبحد؛ هلب [؟هچ یی نعی نیا]؛ «دناهدروا نایما هک تسا یی ناسک قوفام؛ تسا نایدا قوفام ماسلا هیلع
 فرط زا هک الله لوسر بتسا ملسوهلا و هیلع الله لصد الله لوسر نامه ماسلا هیلع قداص ماما: دوب نیا
 ؟دندوب دیحوت هب لئاق هک یی ناسک تیاده یی ارب؟ دمأ یی ناسک هچ تیاده یی ارب، دمأ مدرم تیاده یی ارب دنوادخ
 ؟دنتشد لوبقار و تالاسر هک یی ناسک تیاده یی ارب. دنتسریپ تب دنتفری من هک دندوب دیحوت هب لئاق رگا
 هن، دندوب دیحوت لها هن هک دمأ یی دارفا تیاده یی ارب سپ! دنکنج و اب دندمی من هک دنتشد لوبقار و تالاسر
 ،درک تساخرب و تسشن اهنأ اب، دش قیفر اهنأ اب دمأ. دنتشد لوبقار داعم هن و دنتشد لوبقار و تالاسر
 ؛ مدرک زاب ار نم بلق، مدرک زاب ار نم مشچ ادخ یی لو؛ یی نک یی مذ توافق؛ یی نم لثم مه وت»: بتفگ اهنأ هب و
 مه وت؛ یی نوریب داسف نیا زا، یی نوریب ابلاجنم نیا زا؛ دوش زاب تمشچ، دوش زاب تبلق یی مه وت
 یی ارب [هکلب]: هدرکن هپ صوصخب نم یی ارب ادخ ار هرفس نیا، همدش نهپ هک یی اهرفس نیا. یی وشب دحوم
 ؛ همدش نهپ هرفس نیا مه وت یی ارب، تسادیپ تیوم هک یی نز و رتخد یی وت یی ارب، مدرک نهپ مه کرشم یی وت
 بتسا همدش نهپ مه وت یی ارب، یی ادرکن کرد ار بلطم و یی اهدیمهف مابتشا هک یی ناوج وت یی ارب

درط و زیتس بتکم هن، تسا قداص و تقافر و یی تشأ بتکم، نافر عبتکم

مکتب عرفان، مکتب آشتی است؛ نه مکتب جنگ و ستیز؛ نه مکتب کتک زدن و بیرون کردن
 و به این طرف و آن طرف [زدن است]. مکتبی است که همه را بر سر سفره جمع می کند و بعد به آنها
 فهم و بینش می دهد. بعد می گوید: «حالا بسیار خب! این را انتخاب می کنی یا این را؟» حرف ما این
 است؛ مبنای ما این است؛ رفاقت ما، صداقت ما، صفای ما این است. همه اش این است.

تسا نهپ همه یی ارب نافر هرفس: یی نارهط هملع زا بیجعی تیاکد

هدمأ نارهط هب ناشیا هک یی اهرفس نیا زا یی کیرد [ی نارهط هملع] اقا موحرم اب نم هعفد کید
 ترصد [مرد هب]، دندمی م [نارهط] تقو ره [ناشیا]. میدوب همدش فرشم [میظعلادبع مرد]، دندوب
 دیس رایسب رایسب؛ دوب یی گرزب درم رایسب رایسب، میظعلادبع ترصد. دندشی م فرشم میظعلادبع
 2. میراد دیکآ تی لیخ ناشیا ترایز یی ارب [مه تایاور رد] و تسا هدوب یی راوگرزب
 هملع [ناشیا]. میدش فرشم میظعلادبع ترصد [مرد هب]، ناشیا قافتا هب 3، نی عوطلان بی زور کید
 یی تقو]. دندشی م فرشم میظعلادبع ترصد مرد [هب] مامرهل و آ، دندوب نارهط هک اهن امز ن [ی نارهط
 رگید اقا موحرم بخ. دوب همدید قیاس ار اقا موحرم؛ دوب اجنأ مه یی درمریپ کید [میدش فرشم مرد هب

¹ (ق قحم). مابت و همدلا طیحم زا میانک؛ یی لاولگ زا همدنکال ادوگ

² 326: ص، تار ابزل ل ماک

تلقف؟ تنک نیا: ل اقف ماسلا هیلع یی رگسعل ن سحلابی یا یی اعد تئخذ: ل اقی یی رلا لها ضعی ن عر اطلعی یی یحید ن بدیمخ ن ع»
 «ماسلا هیلع ن یسحلا راز ن مک تنک مکذبع میظعلادبع ربق تئرز ول کنیا اما: ل اقف! ماسلا هیلع یی اعد ن یسحلا تئرز

³ (ق قحم). دیشروخ عوطل اتر رجف عوطل نایم هملع

افوی ب اقا: «تفگ و اقا به درک ور [درمریپن آ]. دوب هداتفا ه لصاصا رگید؛ دندوب ه دش فرشم دهشم [به]! دیوگی مه چه دراد نیا؛ میدرک بجعت ام «؟وک تیافو ن آ؟وک تیافص ن آ! ای اهدش اقصی به، اقا! ای دش دوب ی دارفا زا. دما ن امنهذ رد ی پاهزیچ و مدرک کشد ش تسار؟ [دنکی م ی خوش] مکنیا ای دنکی م هیلاگ دوب [مرد] همدخ وزج هک

«؟ی سانشی م ار ن م! نلاف ی اقا»: دنتفگ و دندرک وا به ی هاگن کید [ی نار هط هملاع] اقا موحرم اقصی به ن م؟ ن م به عجار ی یوگی م ی راد هچ! منامه ن م»: [دندومرف]. دوب یوق ی لیخ اقا موحرم هظفاد زا ایند همه (دوب اهفر دن آ زا مه نیا)! دنکی م ادیب اقص دراد ن م ی اقص زا دراد ایند مامت!؟ ماهدش افوی به ن م! دنا هتفرگ افو ن م ی افو زا کلافا مامت!؟ مدهش اقصی به ن م؛ دنکی م ادیب اقص دراد ن م ی اقص «! ماه دیدز اهفر دن آ زا اقا»: متفگ؛ میدما دعب «!؟ ماهدش

، هتفرگ افو ار م دوجو رسارس هک مای مدآ ن م؛ هک دنیوگب ار نیا دنهواخی م [ی نار هط هملاع] ناشیا درط ار ی سک ام. هتفرگ تبجم، هتفرگ سنا، هتفرگ تقادص، هتفرگ تقافر، هتفرگ قدص، هتفرگ اقص هک ی اهرفس ام!؟ تسا طوبرم هچ ن م به؛ دبیای مذن ناتدوخ [امش]؛ مینکی مذن در ار ی سک ام، مینکی مذن متخادنا ن نسل ها ی ارب، میاهتخادنا دوهی ی ارب، میاهتخادنا یراصن ی ارب؛ میاهتخادنا همه ی ارب، میاهتخادنا دیوشد نلب همه. میاهتخادنا هرفس همه ی ارب؛ میاهتخادنا اهت سینومک ی ارب، میاهتخادنا اهی یادوب ی ارب، میا هچ دینیب دیر وخب، دینیب دیوشد دنلب. تسا شنید رد قرف طقف؛ امشل ثم مه ام، ام لثم مه امش! ایاب؛ دبیایب. تسا هدرک روجم اجنیا ار امش ی سک؛ دیورب دیتساوخ [رگا]، دینامب دیتساوخ [رگا دعب]؛ تسا ربخ

دراد راک ترطف اب و تسا تبیل ها بتکم نامه ن افرع بتکم

راک صخش به، تسا ملاسلام هیلع همنآ بتکم نامه هک، ن افرع بتکم هک دوب نیا هدنب ضرع راک و نادجو به، دراد راک ناسنا تاذ به، دراد راک و ترطف به هکلب؛ درادن راک صخش نید به، درادن دبیای م ولج [نامه اب و] دریگی م ار ترطف نامه، دریگی م ار نادجو نامه. دراد

دوبن ناملسه هک ی مولظم زا عاقد رد، باحصا زا یکی به ق داصد ماما باآء

تشداد مه صخش ن آ زینک. دنتفری م ناشیا اب ملاسلام هیلع ق داصد ماما باحصا زا یکی زور کید داتفا فرطن آ و فرطنیا به شمشچ [ریسم رد رتخن آ]. دوب ی نسج کرتخد؛ دمای م [ن اشرس تشپ] زینک دید و درک هاگن ار شرس تشپ صخش نیا هعفد کید. بتفرگ ه لصاصا [اهنآ زا] یرادقم کید و ات «! ی تسین هدازل لادح»: [تفگ] لاثم؛ داد ی تشز ی لیخ ش حف کید و دش ی نابصع؛ تسین [ن اشهار مه] هچ نیا «: [دندومرف و دش] مروتم ناشندرگی ی هاگر؛ دنداتسیا ق داصد ماما بهترم کید، دز ار فرد نیا نیا ای»: بتفگ «!؟ ی دز ار فرد نیا هچ ی ارب!؟ ی داد ش حف کرتخد نیا به ارچ!؟ ی درک هک دوب ی طلع!؟ تسا طوبرم هچ و ته به؛ تسه هک تسا ی نارصن»: دندومرف ترصد «. تسا¹ ی نارصن نیا! الله لوسر رگید، ی درک هک ی تنها نیا رطاخ به؟ دنرادن دقع رگم؟ دنرادن حاکن ناشدوخ نید رد اهی نارصن رگم ی مذن هدنب ار درک هبوت دعب و [ایا مکنیا] و دش هچ دعب لادح². دنتفر ترصد «! درک مهاوخن تبحص و تاذ بتساجنیا ات ربخ [و تیاور نیا ل قن]؛ مناد

ی مذن. تسا ی نارصن هک ی مولظم؛ دنکی م عاقد مولظم کید زا وطنیا موصعم ماما کید، دینیب درادن ش زرا هک ی نارصن؛ [رگید] تسا ی نارصن! منهج به! دوشب دهواخی مهچره! هچ ن م به»: دیوگ

¹ (ق قحم). ی حیسم؛ ج جسم نید وریپ

² 324: ص 2، ج، ی فاکلا

معم ی شمیی و ه امنییف اناکم بهذ اذاً مقر ای داک ی لا قیدص ملاسلام هیلع الله دبعی بلا ناک: ل اقی ی فعیجلاً ن امعدن و ور مع ن ع: ل اقی عیبار ل ی فر ظن املف مر ی مرف اتارم تالذ هملاغ دیر ی ل جر ل تفتلا اذاً امهفلخ ی شمیی دنیس هلملاغ معمر و ن یه اذلا ی ف تنک دق هما قددت الله ن احنیس: ل اقی مژ سفید مهج ابه ک تصو مدی ملاسلام هیلع الله دبعی ع قرف: ل اقی؟ تنک نیا اعلافلا نیا ای حنت احاکن هما ل کل ن ا تملع ام ا: ل اقی! مکرشم هیدنیس هما ن ا کادف تلج: ل اقی! عرو کد س یل اذاف اعرو کد ن ا ی ر ا «. امهنیب تو ملاً قرف ی تده معم ی شمیی هنیار امف: ل اقی! ی دعب

مرتحمش دوخ نید ردی صخشدره» :دیوگی م موضعم ماما ! هذ «! دهدب س و ماندش حف، دهدبش حف را ذنگی،
 ی دیحوتو یرطفی انبم ن آزا ج راخ [هک] هدمآ م لاسا ن کذل ایخ. تشاد [هگن] ار وا م ارتحا دیاب و تسا
 [هکلب]! [دینتسه فرحنم] همه امش و م لاسا ن م هک دهدب زُپ و راختفا رگید دارفا هب [ش دوخ ی ارد] [ش دوخ ی ارد]
 دنوادخ هکی هلا تمعدن آزا و دنانشنب هرفسد کید رسد ار همه ؛ دنک عمج م هاب ار ن ایدا همه ات هدمآ م لاسا
 ورد ار شرتلااب ایب. لوبق، ی تسه ی نارصن هک وت» :دیوگی م. دنکب مه یقبب بیصن، تسا مدرک بیصن
 «. دراد دوجو ی اعا [و رتلااب بلاطم] ؛ دراد دوجو مه شرتلااب نیبب ایب
 ت کرد، دنیا یب اجنیا رد دیاب همه و دنراد اج همه، بتکم نیا رد. تسا ن افرع بتکم، بتکم نیا
 دنورب ولج و دنک ادیش نیب و [دنیا یب ؛ دننسه هک] ی ا هتسد ره و مورگره زا ؛ دننک

دَمَحْمَلِ آ و دَمَحْمَلِ اَعْلِ صَدْمَهَلْلا